

Datum.	Ivar. @ejdfiedt.	Stadium.	long.	lat.	al.	caud.	rostr.	tars.	Gyomortartalom, Nagyméjetti.
<i>Totanus calidris.</i>									
31. III.	fem.	I—II.	283	512	159.75	69	40.5	49.5	{ Apró békák. űtődfően.
<i>Totanus fuscus.</i>									
17. IV.	mas.	I.	313	525	163	68	57.25	59.5	{ Apró vizibogarak. Kéine űsaffetiaer.
<i>Recurvirostra avocella.</i>									
11. IV.	fem.	II.	411	755	220	90	82	94.5	{ űres. űcer.
<i>Gallinago coelestis</i>									
7. III.	mas.	III.	288	429	132	64	70.5	32	{ Férgek. űsürmer.
<i>Numenius arcuatus.</i>									
31. III.	mas.	I—II.	553.5	995	292.75	135.5	120.25	85.25	{ Apró békák. űtődfően.
<i>Ciconia ciconia.</i>									
5. IV.	mas.	I.	1067	2180	600	230	175	240	{ Békák. űtődfően.
<i>Perdix perdix.</i>									
28. II.	{ Him űtődfő. }	II.	312	522	161.5	90	15	42	{ Dudvák magvai. Lufentammen.

IRODALOM. — LITERATUR.

Megjegyzések

Dr. MADARÁSZ Gy.: «Újabb adatok Magyarország orniszához» cz. dolgozatára.

CHERNEL ISTVÁN-tól.

Dr. MADARÁSZ GyULA szóban forgó dolgozata a «Természetrajzi füzetek» még meg nem jelent októberi füzetének külön lenyomataként már júniusban közkézre kerülvén, időnek előtte alkalmat nyújt a következő megjegyzésekre:

I. Dr. MADARÁSZ 20 évi tanulmányozás nyomán arra az eredményre jutott, hogy faunánk ismerete csak úgy lehet teljes, ha a keleti és mediterrán alakokat is figyelembe vesszük. Szerintem ezt kellett volna már kiinduláskor tekin-

Bemerkungen

über die Arbeit Dr. J. v. MADARÁSZ': «Further Contribution to the Hungarian Ornith.».

VON STEFAN CHERNEL VON Chernelháza.

Die oben genannte Arbeit von Dr. J. von MADARÁSZ erschien im Juni als Sonder-Abdruck (ungarisch und englisch verfasst) aus dem im kommenden Oktober herauszugebenden Hefte des «Természetrajzi füzetek», bietet mir also schon jetzt Gelegenheit darüber folgende Bemerkungen machen zu können:

I. Dr. v. MADARÁSZ gelangt nach 20-jährigem Studium zu dem Resultat, dass die Kenntnis unserer Fauna nur dann eine vollkommene sein wird, wenn wir auch die östlichen und mediterranen Formen berücksichtigen. Meiner Meinung nach wäre das schon von Anfang an als

tetbe venni, sőt épp úgy a nyugati és északi alakok összehasonlítását is, vagyis az egész szomszédságot.

2. A dolgozatában között 35 madár-alak — kivéve egy-kettőt — faunánkban már ismeretes, sok az irodalomban is említve van az 1898-ban a M. O. K. kiadásában megjelent «Nomenclator avium regni Hungariae» cz. jegyzékben megtalálható.

3. *Phylloscopus bonelli* nem hagyandó ki faunánkban, mert bold. CZYK E. kétségtelenül bizonyította előfordulását s Felméren, Marginén lőtte is. Két példány a nemzeti múzeumba került belőlük.

4. Az 1870-ben Gömörmegyében került s 1884-ben (The Ibis 1884. évf.) *Fulmarus haesitatus*-nak határozott madarat, végre 29 év után SHARPE inkább *Oestrelata incerta*-nak mondja (Bull. Brit. Orn. Club. 1899. Januári füzet.) Most bizonyul be az is, hogy e madár nem is honi példány, hanem bőrből készült.

Ezek után a dr. MADARÁSZ felsorolta madár-alakokat vehetjük sorba:

Lycus collaris (DRUMM.) Temesmegyében 1895-ben ALMÁSY GY. dr. barátommal lőttünk a közönséges esóka keleti fajtájához közelálló példányokat, melyekhez az erdélyi esókák is hasonlítanak. Általában a keleti és délkeleti esókáink nyaka határozottan fehérebb, mint a nyugatiaké, noha Nyugat-Magyarországban is akadnak a temesmegyei példányokra szakaszottan emlékeztető darabokra. A tipikus «*collaris*» szerintem nálunk nem fordul elő, inkább közbülső alakok. Egyébként az nem is faj, hanem fajta, mely *Lycus monedula collaris* néven nevezendő.

Sturnus vulgaris L. A tipikus «vulgaris» nálunk legfőjebb költőzködés szakában kerülhetne elő. A Magyarországon költő seregélyek a *Sturnus vulgaris intermedius* PRAŽ. (*sophiae* BIANCHI.) alakhoz tartoznak.

Emberiza cirius L. Már az 50-es években nagy számban találta FERRSCH Fiume mellett, a vindodoli völgyben (Vög. Europ. 1870. 234. l.);

Basis zu betrachten gewesen und nebstbei auch die Vergleichung mit westlichen und nördlichen Formen, d. h. mit der ganzen Fauna der Nachbarchaft.

2. Die in seiner Arbeit erwähnten 35 Vogelarten — von wenigen abgesehen — sind in unserer Fauna schon bekannt und in der Literatur verzeichnet, auch im «Nomenclator avium regni Hungariae», welcher im Jahre 1898 durch die U. O. C. herausgegeben wurde, aufgenommen.

3. *Phylloscopus bonelli* kann aus der Landesfauna nicht gestrichen werden, da ja weil. E. CZYK sein Vorkommen in Felmér, Margine, (Siebenbürgen) bestimmt nachgewiesen hat und zwei Beleg-Exemplare in das ung. National-Museum gelangten.

4. Den 1. J. 1870 im Gömörer Comitate erlegten Vogel, welcher 1884 als *Fulmarus haesitatus* bestimmt wurde («The Ibis» Jahrg. 1884.), hat nun nach 29 Jahren SHARPE untersucht und denselben für *Oestrelata incerta* angesprochen (Bull. Brit. Orn. Club. 1899. Jän. Heft). Es erwies sich auch, dass dieser nicht im Lande erlegt, sondern ein vom Balg aufgestelltes Vogel-Exemplar ist.

Nun lassen wir die von Dr. v. MADARÁSZ erwähnten Vogelarten eine Revue passieren:

Lycus collaris (DRUMM.) Im Jahre 1895 schoss ich mit Freund Dr. v. ALMÁSY im Temeser Comitate Dohlen, welche sehr nahe zur östlichen Form stehen; so wie auch jene von Siebenbürgen. Im allgemeinen ist der Hals unserer östlichen und südöstlichen Dohlen thatsächlich viel lichter, mehr weiss, als jener der westlichen Exemplare: jedoch fand ich auch in West-Ungarn einzelne Stücke, welche von jenen des Temeser Comitates nicht zu unterscheiden sind. Nach meiner Meinung kommt bei uns die typische «*collaris*» nicht vor, sondern intermediäre Exemplare. Die östliche Form kann nur trinär: *Lycus monedula collaris* (DRUMM.) bezeichnet werden.

Sturnus vulgaris L. Die typische «vulgaris» könnte gelegentlich während der Zugzeit im Lande nachgewiesen werden. Die in Ungarn brütenden Stare gehören zur mittel-europäischen Form: *Sturnus vulgaris intermedius* (PRAŽ.) (*sophiae* BIANCHI.).

Emberiza cirius L. Schon in den 50-er Jahren fand FERRSCH diese Art im Thale Vindol bei Fiume zahlreich (Vög. Europ. 1870.

BRUSINA pedig 1891-ben közölte (Orn. Jahrb. 1891. S. L.), hogy Fiumétől Montenegroig gyakori a tengerpart vidékén.

Emberiza melanocephala Scop. Ugyancsak BRUSINA (i. h.) említi, szintűgy WASHINGTON J. báró is — Fiume és Preluka között. (Zeitschr. f. d. ges. Orn. 1885. 357. l.)

Sylvia orpheus TEMM. Dr. MADARÁSZ szerint csak KOENHUBER sorolja föl «Die Vögel Ungarns» ez. füzetében s FRIVALDSZKY-nál a «kétesek» között szerepel. Csodálatos, hogy kerülhette el figyelmét WASHINGTON J. báró közlése, ki 1885-ben megírta már, hogy Fiume és Preluka közt meglehetősen gyakori költő; ez a közlés pedig véletlenül éppen dr. MADARÁSZ szerkesztésében és kiadásában megjelent «Zeitschrift f. d. ges. Ornithologie» című folyóiratban látott napvilágot!

Monticola cyanea L. BRUSINA (i. h. 11. l.) egészen helyesen figyelmeztet arra, hogy e madár legrégebbi neve nem *cyanea*, hanem *solitaria* L. 1758.: azért, mert az ázsiai kék rigóra alkalmazott *solitaria* P. L. S. MÜLLER-től eredő név 1776-ból való. Ez utóbbi (ázsiai kékrigó) ugyan csak MÜLLER *phillippensis* nevét kapja.

Saxicola aurita TEMM. Minthogy dr. MADARÁSZ szerint a zágrábi múzeumban *amphileuca* színezetűek is vannak, helyén való lett volna a nyugati és keleti alakra is utalni s REISER O. czikkelyére («Aquila» 1898. évf. 293. l.) tekintettel lenni. Gyűjteményem *Saxicola*-sorozata kiválóan megerősíti a két alak eltérését.

Cinclus albicollis (VIEILL.) Dr. MADARÁSZ a vízi-rigó e déli alakját most véli faunánkban először említhetni, még pedig egy régóta a nemzeti múzeumban levő példány nyomán, melynek meghatározására neki 15 év kellett. Én a «Nomenclator Avium Regni Hungariae»-ban (1898.) felsoroltam, még pedig jogosan, mert kezeim között Magyarország különböző vidékeiről való, e fajtához tartozó példányok fordultak meg; leg-

p. 234.); BRUSINA machte die weitere Mitteilung (Orn. Jahrb. 1891. p. 8.), dass der Zaunammer von Fiume bis Montenegro häufig an der Littorale vorkommt.

Emberiza melanocephala Scop. BRUSINA (l. c.) erwähnt denselben ebenfalls, so auch Baron St. v. WASHINGTON — zwischen Fiume und Preluka: (Zeitschr. f. g. Orn. 1885. p. 357.)

Sylvia orpheus TEMM. Nach Dr. v. MADARÁSZ war KOENHUBER der Einzige, welcher in seiner Schrift «Die Vögel Ungarns» von dieser Art Erwähnung thut; FRIVALDSZKY stellte sie unter die «Zweifelhafte». Es ist auffallend, dass Dr. v. MADARÁSZ die Arbeit Baron St. v. WASHINGTON's, wo sie als «zwischen Fiume und Preluka häufig brütend» erwähnt wird, übersehen konnte; ist ja die genannte Mitteilung gerade in der von Dr. v. MADARÁSZ herausgegebenen und redigierten: «Zeitschrift f. d. ges. Ornithologie» erschienen!

Monticola cyanea L. Mit Recht machte BRUSINA (l. c.) darauf aufmerksam, dass der älteste Artsname der europ. Blandrossel nicht *cyanea* sondern *solitaria* L. (1758) ist; darum, weil die für die asiatische Blandrossel übliche Bezeichnung *solitaria* P. L. S. MÜLLER, vom Jahre 1776 datiert, LINNÉ also die Priorität hat. Die asiatische Art bekommt daher den Namen «*phillippensis*» P. L. S. Müller.

Saxicola aurita Temm. Nachdem wir aus einer früheren Arbeit Dr. v. MADARÁSZ's erfahren haben, dass sich im Museum zu Agram auch einzelne Exemplare im Kleid von «*amphileuca*» befinden, wäre es sehr am Platze gewesen, auf die Verschiedenheiten der östlichen und westlichen Form hinzuweisen. Dr. v. MADARÁSZ scheint jedoch diesen Unterschied — trotz der Mitteilung O. REISER's in der «Aquila» (1898. p. 293.) — nicht anerkennen zu wollen. Ich muss auf Grund einer *Saxicola*-Serie in meiner Sammlung an der östlichen und westlichen Subspecies festhalten.

Cinclus albicollis (VIEILL.) Dr. v. MADARÁSZ glaubt diese südliche Form des Wasserschmätzers für die Landesfauna zuerst nachgewiesen zu haben, indem er ein seit Decennien im ung. National-Museum befindliches Exemplar, nach 15 Jahren so bestimmt. Ich habe aber «*albicollis*» schon in dem im Jahre 1898 erschienenen «Nomenclator Avium Regni Hungariae» erwähnt und zwar mit gutem Gewissen, hatte ich doch aus den verschiedensten Gegenden

alább is annyi, mint a *melanogaster* (mely északi fajta hazánkban ritka s inkább télen. Észak-Magyarországban fordul elő, sőt ott a Kárpátokban már majdnem tipikus sötét hasú példányok is fészkelnek) és az *albicollis* között álló, Közép-Európában leggyakrabban előforduló *aquaticus* (BECHST.) fajtához tartozó példány. Ez a tény ellentmond REICHENOW legújabb véleményének is, mely szerint az *albicollis* nem déli, hanem délnyugati fajta, mert főleg Svájcban, az Alpesebben fordul elő.* REICHENOW a magyar adatokat nem ismerhette, tévedése tehát menthető.

Egyébként ez az alak is három névvel illethető: *Cinclus cinclus albicollis* (VIEILL.), mert a *Cinclus cinclus* L. faj egyik fajtája csupán.

Orites roseus BLYTH. Az őszapóának legrégibb nemi neve, mint STEJNEGER kimutatta: *Argithalus*; a *roseus* fajtának pedig legrégibb neve: *vagus* (LEACH, 1816). Helyesen tehát ez alakot: *Argithalus caudatus vagans* (LEACH) névvel jelölhetjük.

Argithalus castaneus SEW. Minthogy az *Argithalus* nemi név jogosan az előbbit illeti, ennek neve *Remiza* (STEJN.) leend. A *castaneus* csak fajta, de e névvel is régebbi a *caspicus* POELZAM: mert SEWERTZOW (nem SEVERTZOW!) neve 1873-ból, POELZAM-é ellenben 1870-ból való.** Helyesen tehát a függő-czínege keletifajtaját *Remiza pendulina caspia* (POELZ.) névvel illelhetjük. Az mindenesetre tévedés, hogy ez a fajta merőben ázsiai s Európában nem fordul elő. Ha dr. MADARÁSZ ismerné RADDE, PLESKE, SEWERTZOW, POELZAM stb. munkáit, tudhatta volna, hogy Dél-Oroszországban többfelé került. Gyűjteményekben is van egy Sareptából való példány. Ha ez a fajta nálunk csakugyan előfor-

Ungarns stammende, zu dieser Form gehörige Exemplare in den Händen, u. zw. wenigstens so viele, als von der zwischen *melanogaster* und *albicollis* stehenden, in Mittel-Europa am zahlreichsten vorkommenden *aquaticus* (BECHST.). Die Form *melanogaster* brütet hier zu Lande höchstens in den nördlichen Karpathen und dürfte im Winter häufiger zu erlangen sein. *Albicollis* ist dafür viel zahlreicher, ich möchte sagen beinahe so häufig als *aquaticus*. Diese Thatsache widerspricht auch der Ansicht Dr. REICHENOW's, derzufolge *albicollis* weniger eine südliche, vielmehr eine westliche, in der Schweiz, in den West-Alpen auftretende Subspecies wäre.* REICHENOW's Vermutung ist aber sehr erklärlich, da er ja die ungarischen Daten nicht kannte und auch nicht kennen konnte. Übrigens muss auch der südliche Wasserschwätzer trinär: *Cinclus cinclus albicollis* (VIEILL.) benannt werden, als Subspecies von *Cinclus cinclus* L.

Orites roseus BLYTH. Der älteste Gattungsname für die Schwanzmeise ist, wie es STEJNEGER nachgewiesen hat: *Argithalus*. Die Subspecies *roseus* aber hat als ältesten Namen: *vagus* (LEACH, 1816) zu führen. Richtig benannt heisst also diese Form: *Argithalus caudatus vagans* (LEACH.)

Argithalus castaneus SEW. Nachdem der Gattungsname *Argithalus* rechtlich für die vorgehende Gattung (*Orites*) angewendet werden muss, so bekommt die Beutelmeise als Gattungsnamen: *Remiza* STEJN. (1886). Der Name *castaneus* hat nur subspezifische Bedeutung, älter ist jedoch *caspicus* POELZAM; denn dieser stammt vom Jahre 1870, hingegen der Sewertzow'sche (nicht Severtzow!) vom Jahre 1873.** Richtig benannt heisst die östliche Beutelmeise: *Remiza pendulina caspia* (POELZ.) Dr. v. MADARÁSZ irrte sich zu glauben, dass diese Form nur in Asien vorkommt und selbe für Europa durch ihn zuerst nachgewiesen wird. Wenn er die Arbeiten RADDE's, PLESKE's, SEWERTZOW's, POELZAM's kennen würde, wüsste er, dass diese Subspecies im südlichen und östlichen Russland aus verschiedenen Gebieten vorgeführt wird. Auch meine Sammlung besitzt ein ♂ ad. aus Sarepta. Eben

* I. f. Orn. 1899. 418. l.

** POELZAM: Prof. zac. Kazan. Obschtschestva esteststvispít. I. 141. l. (1870.)

SEWERTZOW: Vertik. i. goriz. razpol. turkest. zivot. 130. l. (1873.)

* J. f. Orn. 1899. p. 418.

** POELZAM: Prof. zac. Kasan. Obschtschestva esteststvispít. I. p. 141. (1870.)

SEWERTZOW: Vertik. i. goriz. razpol. turkest. zivot. p. 130. (1873.)

dulna, éppen ezért inkább hazánk keleti részeiben, mint a nyugatiakban gondolnám. Az, hogy egyetlen példány — még pedig a költés szakában — Cs.-Somorján került s az erdélyiek nem különböznek a tipikus szinezetüektől, azt látszik bizonyítani, hogy csak egyéni eltérésről van szó. Sajnos, én a esallókői példányt nem vehettem szemügyre; de addig, míg több darab «caspius» nem fordul elő Magyarországon, ezt a fajtat orniszunkba jogosan nem tartom felveendőnek.

Tudjuk, hogy változékonyságra hajló fajok egyéni bizonyos eltérő jegyeket, melyek földrajzi elterjedésük körének bizonyos pontjain egész alaksorozatokat egységesen bélyegeznek, néha — de teljesen szabálytalanul, esetlegesen — még a faj tipikus alakjainak előfordulási területén is mutatnak. Más szóval, némely fajnak meg van a hajlandósága, hogy pl. bizonyos testrésze világosabbá vagy sötétebbé válik elterjedésének szélső határai felé: pl. a vízi-rigó hasa bizonyonként fekete-barna, dőlén rozsdás; a zsecse farsíkja Angliában barnás-fehér, sötétén foltozott, Grönlandban és Szibériában egyszínű fehér stb.

A függő ezinegéknek is úgy mondhatnám faji sajátossága az a hajlandóság, hogy kelet felé — főleg a melegebb években — hátuk élénkebben megbarnul s fejük is gesztenyebarnába hajlik, mely szélsőségében annyira kifejezett, hogy az egész fejbübot ily színű sapka borítja.

Ha a tipikus — tehát szürke fejű — függőezinegék elterjedési körében véletlenül akad egy példány, mely némileg a keleti fajtának szinezetét mutatja, ezt megemlíteni igen is érdemes, de ez egyetlen esetből nyomban azt következtetni, hogy a keleti fajta nálunk előfordul, ehhez szerintem mindenesetre szó fér.*

* Épp így nem lehetne egy, a költés szakában, Angliában elejtett fehér farsíki, egész alapszinezetében szürkés zrsersét *Cannabium hornemannii exilipes* fajtának határozni.

darum glaube ich, dass, im Falle diese Form bei uns vorkäme, wir sie in den östlichen, nicht in den westlichen Teilen des Landes finden müssten. Der Umstand, dass ein einzelnes Exemplar von Cs. Somorja (also mehr West-Ungarn) — noch dazu in der Brutzeit — erlegt wurde und die in Siebenbürgen vorkommenden Bentelmeisen von den typisch gefärbten Exemplaren nicht abweichen, scheint darauf hinzuweisen, dass wir es mit einer individuellen Aberration zu thun haben. Leider sah ich das aus der Csallóköz stammende Exemplar nicht, glaube aber, dass diese Subspecies in der Landesfauna nicht mit aufgezählt werden kann, so lange wir keine Serie davon erhalten. Wir wissen ja, dass Individuen von zur Abänderung neigenden Arten, gewisse Merkmale, welche in bestimmten Gebieten ihres Verbreitungskreises ganze Formenreihen einheitlich kennzeichnen, manehesmal auch — obzwar immer gelegentlich, regellos — in dem von der typischen Form besiedelten Gebiete auftreten. Mit anderen Worten, hat manche Art die Neigung, dass z. B. die Färbung eines ihrer Körperteile nach der Grenze ihres Verbreitungsgebietes hin verschiedene Farbennuancen zeigt. So hat das Bauchgefieder der Wasserschmätzer die entschiedene Neigung im Norden zu Schwarzbraun, im Süden zu Rostrot; oder der Bürlz der Leinfinken in England und in West-Europa zu Bräunlichweiss mit dunklen Schafftflecken, dagegen in Grönland, Sibirien zu Reinweiss ohne Schafftflecken. Die Färbung der Bentelmeisen scheint auch die Neigung zu haben im Osten, vielmehr im Süd-Osten, zu einem intensiver braunen Rücken und zu einer braunen Kopfzeichnung, welche beim typischen *caspius* den ganzen Oberkopf kappenartig bedeckt und eine kastanienbraune Färbung annimmt. Wenn sich, zufälligerweise, in dem von typischen — also «grauköpfigen» Bentelmeisen bewohnten Gebiet, unter «typischen» Exemplaren, ein einzelnes, in seiner Färbung an die östliche Form hinneigendes Exemplar findet, so ist das meiner Ansicht nach wohl erwähnenswert, kann aber noch kein unumstösslicher Beweis für das Vorkommen der Subspecies im Lande sein.*

* Ebensowenig dürfte man ein in England in der Brutzeit erlegtes Exemplar, welches vielleicht einen weissen Bürlz und graue Grundfarbe im Gesamt-Colorit zeigt, als *Cannabina hornemannii exilipes* ansprechen.

Lanius senator L. Dr. MADARÁSZ csupán csak a múzeumnak ajándékozott példányokat említi s nem vesz tudomást mindazokról az adatokról, a melyek az utóbbi években e faj hazánkban való előfordulására, fészkelésére vonatkoznak.

Cypselus melba L. Az irodalmi adatokra általában történik hivatkozás. Említeni kellett volna legalább is BRUSINÁ-t (i. h.), ki először szerzett bizonyító példányokat.

Dendrocopus cissa (PALL.) Régi dolog, hogy a lombos erdeinkben élő nagy fakopánesok alsó teste feléirebb, mint a fenyvesekben élőké. Már 1896-ban mutattam lovag TSCHUSI-nak — látogatása alkalmával — gyűjteményem idevágó sorozatát, melyben a *cissa* alaktól a *poelzami* (barna hasú) alakig minden átmenet honi példányokban van képviselve. A *cissa*, mint a *majör* fajtája *Dendrocopus majör cissa* (PALL.) néven szerepelhet; így áll a «Nomencl. Av. Regn. Hung.»-ban is (1898.)

Dendrocopus lilfordi SH. & DRESS. Szintén három névvel jelzendő: *Dendrocopus leucomotus lilfordi* SH. & DRESS., mint a *leucomotus* déli fajtája.

Chen hyperboreus (PALL.) Az, hogy dr. MADARÁSZ 1893-ban 2 fehér ludat látott vadludak közt, nem elég arra, hogy e fajt faunánkba felvegyük. Csakis elejtett és meghatározott példány révén kerülhet bele Magyarország madarai közé. Miért nem közölte megfigyelését már 6 év előtt dr. MADARÁSZ?

Marmonella angustirostris (MÉNÉTR.) Faji neve, helyesebben *marmorata* (TEMML.), mert *Ménétries* (Cat. raison. 1832., 52. l.) csak említi s nem írja le félreismerhetetlenül, a tőle eredő név tehát «nomen nudum».

Larus affinis REINH. (nem REINCH.!) A nemzeti múzeumban álló két régibb *Larus fuscus* példányt (egyik 1847-ből, a másik 1875-ből való) annyi sok idő múlva végre az idén *affinis*-nek határozott meg dr. MADARÁSZ. Az *affinis* nem más, mint a *fuscus* keleti fajtája, mely a tipikus alakot a Dwínától keletre helyettesíti; így hát neve *Larus fuscus affinis* Reinh. leend. Vajjon a nevezett két példány esakugyan affi-

Lanius senator L. Dr. v. MADARÁSZ erwähnt nur die dem ung. Nat. Museum geschenksweise zugekommenen Exemplare und fand es nicht beachtenswert, auf jene Daten hinzuweisen, welche bezüglich des Vorkommens und Brütens dieser Art, in den letzten Jahrgängen d. «Aquila» erschienen sind.

Cypselus melba L. Die auf diese Art bezüglichen Litteratur-Angaben sind nur ganz allgemein berührt. Es wäre wohl am Platz gewesen, BRUSINÁ's Verdienst hervorzuheben, der die Art zuerst belegt hat.

Dendrocopus cissa (PALL.) Es ist nichts Neues, dass unsere in Laubwäldern lebenden grossen Buntspechte unterseits weiss, jene von den Nadelholzwäldern dagegen bräunlicher gefärbt sind. 1896 zeigte ich Herrn Victor Ritter von TSCHUST — gelegentlich seines Besuches — eine aus Ungarn zusammengebrachte Serie meiner Sammlung, in welcher von der Form *cissa* bis *poelzami* alle Übergänge zu finden sind. Richtig muss die Form trinär: *Dendrocopus majör cissa* (PALL.) aufgeführt werden. So steht sie auch in «Nomenclator Av. Regn. Hung.» (1898).

Dendrocopus lilfordi SH. & DRESS. Als Subspecies von *leucomotus* ist sie trinär: *Dendrocopus leucomotus lilfordi* SH. & DRESS. zu benennen.

Chen hyperboreus (PALL.) DRESS Dr. v. MADARÁSZ i. J. 1893 unter Wildgänsen zwei weisse Exemplare sah, scheint mir nicht genug begründet zu sein, um diese Art in die Landesfauna aufnehmen zu können. Es kann dies nur auf Grund eines sicher bestimmten Belegexemplares geschehen. Warum theilte er seine Beobachtung nicht schon vor sechs Jahren mit?

Marmonella angustirostris (MÉNÉTR.) Richtiger ist der Artsname *marmorata* (TEMML.), weil sie ja von MÉNÉTRIES (Cat. raison. 1832. p. 52.) bloss erwähnt, jedoch nicht kenntlich beschrieben wird, seine Bezeichnung daher nur ein «nomen nudum» ist.

Larus affinis REINH. (nicht REINCH.!) Dr. von MADARÁSZ bestimmte endlich neuer zwei, seit Jahren im ung. Nat. Museum stehende *Larus fuscus* (eine vom J. 1847, die andere von J. 1875) als *affinis*. Wie bekannt ist Letztere die östliche Form von *fuscus*, welche von der Dwina ostwärts die typische Form vertritt; muss daher trinär: *Larus fuscus affinis* REINH. benannt werden. Ob die beiden ungarischen Exemplare

nis-e? szerintem kérdéses, mert azok a subtilis különbségek, melyek e két fajtára nézve jellemzők, évtizedek óta világosságnak kitett, kitémött madarakon kétségeken kívül alig ismerhetők föl. Az *affinis* főleg abban tér el a tipikus *fuscus*-tól, hogy valamivel nagyobb, hátának szürkésége pedig halványabb. Hát bizony a kitémő könnyen nagyobbra készíthette éppen ezeket s hátuk is — évtizedek óta a napfényben, világosságban állván — megfakulhatott. Ezért én addig, míg friss példányok nem kerülnek hazánkba, nem tartom az *affinis* fajtát orniszunkban felveendőnek.

Larus cachinnans PALL. A PALLAS-tól eredő név a *Larus argentatus* keleti alakjára vonatkozik s tudtommal még nem egészen bizonyos, hogy a Földközi tengeren előkazonosak-e a keleti fajtával? Ha igen, akkor a *nichabellesi* BRUCH 1853. nevet, mint későbbit, a *cachinnans* helyettesítheti. Addig azonban, míg ez kétségtelenül be nem bizonyul, én a mi déli ezüstös sirályainkat *Larus argentatus nichabellesi* BRUCH néven említem. A költőzködés szakában a Fertőn s hazánk északi részeiben előkerülő ezüstös sirályok azonban a tipikus fajtához tartoznak, nem a délihez.

Cygnus bewicki YARR. DR. MADARÁSZ az alibunári példányt esőrének színezetét rendellenesnek találja. Véletlenül alkalmam volt e példányt tüzetesen megvizsgálhatni s így jó lélekkel mondhatom, hogy a *fatalok* esőre mindig tulnyomóan sárga s náluk az orrlyuk fekete szegése a jellemző; tehát rendelleneségről szó sincs. Minthogy a «Természet» és az «Aquila» is már közölte e fajnak hazánkban való előfordulását, dr. MADARÁSZ elesik attól a diésőségtől, hogy ő vezesse be először faunánkba.

Puffinus yelkouanus (ACERBI). A magyar tengerparton előforduló déli alak három névvel jelzendő: *Puffinus puffinus yelkouanus* (ACERBI). A Gömörmegyében Vernáron lőtt s a nemz. muzeumban levő példány azonban az északi, tipikus fajtához tartozik, legalább úgy emlék-

wirklich zu *affinis* gezogen werden können? scheint mir fraglich, da es mir nicht recht einleuchten will, dass man so subtile Kennzeichen — wie solche die beide Formen charakterisieren — an den seit langen Jahren dem Sonnenlicht ausgesetzten, aufgestellt präparierten Exemplaren richtig erkennen kann. Der hauptsächlichste Unterschied zwischen *affinis* und *fuscus* ist nämlich, dass die Erstere etwas grösser und am Mantel lichtergrau gefärbt ist. Dieser Unterschied kann bei den fraglichen Exemplaren kaum sicher constatirt werden, weil ja dieselben bei der Präparation möglicherweise grösser ausgefallen und auch dem Lichte fortwährend ausgesetzt — am Rücken verbleicht sind. Deswegen kann *affinis*, so lange wir keine frischen Vögel im Lande erhalten, in unserer Fauna nicht figuriren.

Larus cachinnans (PALL.) DER VON PALLAS herrührende Name «*cachinnans*» bezieht sich auf die östliche Form von *Larus argentatus*, und scheint es mir, dass noch bis heutigen Tages nicht sichergestellt ist, ob die Mittelmeer-Form der Silbermöve mit der östlichen genau übereinstimmt. Wenn ja, so muss freilich die südliche Silbermöve anstatt *Larus argentatus nichabellesi* BRUCH, 1853. *Larus argentatus cachinnans* PALL. heissen. Die während der Zugzeit am Neusiedler-See und in Ober-Ungarn erscheinenden Silbermöven aber sind wohl zur typischen Form zu ziehen.

Cygnus bewicki YARR. DR. V. MADARÁSZ fand die Schnabelfärbung des in Alibunár erlegten Exemplars *abnorm*. Zufälligerweise konnte ich dasselbe auch genau untersuchen und wage mit gutem Gewissen zu behaupten, dass die Schnabelfärbung *normal* ist, da ja alle *junger* Exemplare vorherrschend gelben Schnabel haben und für sie die schwarze, ringförmige Einfassung der Nasenlöcher charakteristisch ist. Nachdem die Erbeutung dieser Art bereits schon früher in «*Természet*» und in der «*Aquila*» verzeichnet war, steht die Priorität, diese Art in die Landesfauna eingeführt zu haben Dr. von MADARÁSZ nicht zu.

Puffinus yelkouanus (ACERBI). Die am ungar. Litorale vorkommende Form ist trinär: *Puffinus puffinus yelkouanus* (ACERBI) zu bezeichnen. Das im Gömörer Comitae in Vernár erlegte und im ung. Nat. Museum stehende Exemplar gehört jedoch zur typischen Form; denn wie ich mich erinnere, ist das Braun sei-

szemre, hogy sokkal sötétebb barna hátú, mint a zágrábi múzeumban levők.

Fratrecula arctica L. 1890-ben Finne és Lovrana között egy finnei vadász 2 darabot eredménytelenül hajszolt. Ezt az adatot BRUSINA közölte, de dr. MADARÁSZ, úgy látszik, nem ismeri. Én az 1898-ban megjelent «Nomenclator Avium Regni Hungariae» című műben azért nem vettem föl, mert nem volt megállapítható, vajjon a madarak magyar területen fordultak-e elő? Addig, míg dr. MADARÁSZ ezt a zágrábi példányról határozottan ki nem mutatja, faunánkba nem vehetjük föl.

Cucubis saxatilis (M. & W.) Említeni kellett volna, hogy nemcsak a tengerpart vidékén, hanem — mint irodalmi adatok és bizonyító példány is erősítik — a szorosabb értelemben vett magyar területen is lövették. (Zimony; Krassó-Szörénymegei hegységei.)

Coburnia baldani BRHM. Ez korántsem faj, még csak nem is fajta, hanem színváltozata a fürjnek, mint azt lovag TSCUSI az «Aquilában» (1897. 27. l.) bőven kifejtette.

Columba livia BONN. Legrégibb neve GMELIN-től ered, mint HARTERT kimutatta (Ornith. Monatschrift 1897. 148. l.); tehát: *Columba livia* GM.

Dr. MADARÁSZ dolgozatának bevezetőjében azt mondja, hogy a kik Magyarországot orniszták tanulmányozni kívánják, azok a nemzeti múzeum gyűjteményét nem nélkülözhetik. Tökéletesen igaza van. Ehhez én csak azt teszem hozzá, hogy nem nélkülözhetik a vidéki és magánosok gyűjteményét sem, még pedig egyszerűen azért nem, mert pl. — hogy többet ne mondjak — csupán CSATÓ JÁNOS, dr. ALMÁSY GYÖRGY, HUSZTHY ÖDÖN és a magam gyűjteményének anyaga háromszor annyi, mint a nemzeti múzeum magyar anyaga s már csak azért is értékes, mivel ezek egyik-másika kezdettől fogva az ornithologia modern irányának megfelelőleg, a fajok változóságát is szem előtt tartva, gazdagodott. E részben pedig a nemzeti múzeum madárgyűjteménye nem nyújt elég tanulságot.

nes Rückens viel dunkler als jenes des im Museum zu Agram befindlichen.

Fratrecula arctica L. Im Jahre 1890 verfolgte ein Finnaner Jäger zwischen Finne und Lovrana — laut BRUSINA'S Mitteilung — zwei Stück am Meere. Dr. v. MADARÁSZ scheint dieses Datum nicht zu kennen. Ich habe diese Art im «Nomenclator Avium Regni Hungariae» (1898) aus dem Grunde nicht aufgezählt, weil es nicht sicher war, ob die Vögel auf ung. Territorium gesehen wurden. Es wäre die Pflicht Dr. von MADARÁSZ's gewesen genau festzustellen, ob das im Museum zu Agram stehende Exemplar auf ungarisches Gebiet erbeutet wurde; denn ohne dieser Sicherstellung kann man die Art in der Landesfauna nicht erwähnen.

Cucubis saxatilis (M. & W.) Es hätte darauf hingewiesen werden sollen, dass das Steinlühn nicht nur im Littorale vorkommt, sondern und dafür haben wir bereits veröffentlichte Daten und Belege — auch im Krassó-Szörényer Comitat. Wurde in Zimony auch erlegt.

Coburnia baldani (BRHM.) Dies ist weder eine Art, noch Unterart, sondern eine Phase unserer Wachtel, wie es ja Victor Ritter von TSCUSI in der «Aquila» (1897. p. 26.) ausführlich bewiesen hat.

Columba livia (BONN.) E. HARTERT machte darauf aufmerksam, dass der Autor dieser Art GMELIN ist (Orn. Monatschr. 1897. p. 148.); also *Columba livia* GM.

Dr. v. MADARÁSZ sagt in der Einleitung seiner Arbeit, dass jene, welche die Ornithologie Ungarns studieren wollen, die Sammlung des ung. Nat. Museums unmöglich entbehren können. Dazu gebe ich meine vollste Beistimmung. Füge aber noch hinzu, dass eben so wenig die Lokalsammlungen und jene der Privaten unberücksichtigt bleiben dürfen, und zwar ganz einfach darum, weil ja z. B. — ich will nur einige von diesen nennen — die Sammlungen von J. von CSATÓ, Dr. G. v. ALMÁSY, E. v. HUSZTHY und schliesslich die meinige an Material (Ung. Vögel) dreimal so viel besitzen, als das Nat. Museum, was schon deshalb wertvoll ist, da einige dieser Sammlungen von Anfang her mit der modernen Richtung der Ornithologie rechnend, auf die Abänderlichkeit der Arten basierend sind. Diesbezüglich ist jedoch gerade das Nat. Museum wenig lehrreich.

Frivaldszky János emlékezetének.

Mint a II-ik nemzetközi ornithologiai congressus iratainak és munkálatainak örököse, a Magyar Ornithologiai Központ a kegyelet ösztönétől indítva, kötelességet lát abban, hogy FRIVALDSZKY JÁNOS, az érdemes magyar kutató emlékének a következő nyilatkozattal áldozzon.

Dr. MADARÁSZ GYULA a «Természetrাজi Füzetek» XXII. köt. (1899) 344. és következő lapjain «Újabb adatok Magyarországi Orniszázhoz» czím alatt egy dolgozatot tesz közzé, melyben a következő passzus fordul elő:

«Leghitelesebb munkának tekinthető az «*Aves Hungariae*», melyet FRIVALDSZKY JÁNOS szerkesztett a Budapesten tartott II-ik nemzetközi ornithologiai kongresszus alkalmára. Ezen munka részint a kongresszuson kiállított múzeumi és magánosak madaraira, részint pedig PETÉNYI SALAMON ornithologus hátrahagyott jegyzeteinek egy részére lett alapítva. . . Sajnos, hogy e munka szerzője nem volt szakember az ornithologia terén s így nem vehette figyelembe ama faji és helyi változatokat, melyek faunánkat kiválthépen jellemzik.

A kongresszus irataiból azonban tisztán kitűnik, hogy:

FRIVALDSZKY JÁNOS a magyar Bizottság részéről, az 1891. január 16-ikán tartott ülésen, az «*Aves Hungariae*»-nak megszerkesztésével azért bízott meg, mert az ornithologiában is járatos volt, ezenkívül a latin nyelvet is bírta.

ÉS FRIVALDSZKY JÁNOS e munkát azzal a határozott kikötéssel vállalta el, hogy neki Magyarország minden ornithologusa, legfőként és névszerint a Magyar Nemzeti Múzeum Ornithologiai osztályának szaköre: Dr. MADARÁSZ GYULA segítségére lesz.

Ilyen értelemben e munka elkészítésénél Magyarország minden ornithologusa, s így Dr. MADARÁSZ GYULA is közreműködött, miből következik, hogy mindenik, legkülönösebben pedig Dr. MADARÁSZ a finom eltérésekre — «minute differences»-re* vonatkozó bármely nézeteit érvényre juttathatta, feltéve, hogy azok kellő alapon állanak. FRIVALDSZKY JÁNOS részéről e tekin-

Den Manen Johann von Frivaldszky's.

Als Erbin der Schriften und Arbeiten des II. internationalen ornithologischen Congresses, dessen thätiges Mitglied JOHANN V. FRIVALDSZKY war, und geleitet von der Pietät für diesen verdienten ungarischen Forscher, erachtet es die Ungarische Ornithologische Centrale als ihre Pflicht, folgende Erklärung abzugeben.

Dr. JULIUS V. MADARÁSZ hat in «Természetrাজi Füzetek», Tom. XXII. 1899 p. 344 u. ff. eine Arbeit veröffentlicht, welche folgenden Titel führt: «Further Contribution to the Hungarian Ornith.», worin dann folgender Passus vorkommt:

«We may consider JOH. V. FRIVALDSZKY'S «*Aves Hungariae*» upon Our Ornith., published by him on occasion of the II. Ornith. Congress held at Budapest, as the most reliable work. This publication was based partly upon the birds exhibited at the time of the Congress by the Museum and by private persons, and partly upon those notes, which the late Ornithologist SALAMON PETÉNYI left us. It is to be regretted, that the Author of this work was not a professional Ornithologist, and thus was not able to understand those minute differences, which are so highly characteristic of our Ornith.»*

Aus den Schriften des Congresses ist aber Folgendes zu entnehmen:

JOHANN V. FRIVALDSZKY wurde von Seite des ungarischen Comité's in dessen Sitzung vom 16. Jänner 1891 mit der Verfassung des Werkes «*Aves Hungariae*» desswegen betraut, weil er auch in der Ornithologie bewandert, und ausserdem in der lateinischen Sprache fest war. JOHANN V. FRIVALDSZKY übernahm die Arbeit unter der ausdrücklichen Bedingung, dass ihm alle Ornithologen Ungarns und ganz besonders der Specialeustos der ornithologischen Abteilung am ungarischen National-Museum, Dr. JULIUS V. MADARÁSZ, an die Hand gehen.

In diesem Sinne haben an diesem Werke alle Ornithologen Ungarns und auch Dr. J. V. MADARÁSZ mitgethan, woraus folgt, dass jeder, besonders Dr. MADARÁSZ, alle Feinheiten «minute differences» — geltend machen konnte, vorausgesetzt, dass er welche begründete hatte. Von Seite v. FRIVALDSZKY'S war in dieser Hinsicht

* Megjegyzendő, hogy Dr. MADARÁSZ dolgozatában a magyar és az angol szöveg nem egyezik. Szerk.

* Wir bemerken dass sich in dem Opus der ungarische und englische Text nicht decken. Red.

tethen valami akadályt még gondolni sem lehetett, ezt kizárta már a jelleme is.

De ha csakugyan ez az eset lett volna, dr. MADARÁSZ GYULÁNAK még akkor is a legszebb alkalma lett volna magát az ő „*professiona-
tus ornithologiai finom-megkülönböztetései-
vel*” *küldetelni abban a művében*, melynek czíme: „Magyarázó a második Nemzetközi Ornithologiai Congressus alkalmával Budapesten rendezett Magyarországi Madarak kiállításához, a magyar kiállítási Bizottság megbízásából *össze-
állította* dr. MADARÁSZ GYULA”; ezt dr. Madarász annyival inkább tehetne volna, mert az ő „Magyarázó”-ja 1891 ápril 22-ikén, tehát az „Aves Hungariae” előtt, — melynek Prefatió-ja csak május 10-dikéről (1891) van keltezve, — jelent meg.

Dr. MADARÁSZ GYULÁNAK e tekintetben feltétlenül szabad keze volt, s mégis művében, a Nomenklatura és faji megkülönböztetések teljesen egybevágók az „Aves Hungariae”-ban levőkkel és így teljesen elesik az a joga, hogy a zoologia körül nagy érdemeket szerzett kutatónak, a megboldogult FRIVALDSZKY JÁNOSNAK emlékéet és tudományos hírnevét bolygathassa.

Továbbá el volt határozva, hogy mindazok a fajok, a melyek Horvátország területén előfordulnak és nyilvános gyűjteményekben bizonyító példányokkal vannak képviselve, *de Magyarországon bizonyító példányokkal igazolhatóság, még nem találtak*, az ilyen fajok ne vétesenek fel, hanem ezeknek a kiállítása és felsorolása BRUSINA SPIRIDION tanárra, illetőleg a zágrábi országos múzeumra bizzassék; a mi úgy is történt. Ha tehát most dr. MADARÁSZ GYULA a horvát fajokat mint Magyarországra nézve újakat mutatja be s ezt a Frivaldszky-féle munka hiányának tünteti fel, ez vagy emlékezteteligen-
geség, vagy pedig még annál is rosszabb valami. MADARÁSZ GYULÁNAK e tekintetben rendelkezésére állottak a magyar tudományos Bizottság összes aktái, sőt a mi több: *ennek a Bizottság-
nak a határozataiba ő is befojt, még pedig
mint a jegyzőkönyv vezetője.*

Egyébiránt abban a helyzetben vagyunk, hogy FRIVALDSZKY JÁNOS ornithologiai képességét illetőleg olyan tekintélyre hivatkozhatunk, a melyet dr. MADARÁSZ GYULÁNAK is feltétlenül respektálnia kell, s a mely így nyilatkozott: „Nemkülönbön (mint Frivaldszky Imre) FRIVALDSZKY JÁNOS lelkes természetbúvárunk is sok szép és értékes adattal gazdagítá a hazánkra

irgend ein Hinderniss gar nicht denkbar; dies schloss sein Charakter aus.

Doch selbst wenn es der Fall gewesen wäre, hatte Dr. JULIUS V. MADARÁSZ die vollste Gelegenheit, *seine „professionell-ornithologischen
Feinheiten” in seinem Opus geltend zu machen*, dessen Titel, wie folgt, lautet: „Erläuterungen zu der aus Anlass des II. int. ornith. Congresses zu Budapest veranstalteten Ausstellung der ungarischen Vogelfauna, im Namen des ung. Ausstellungs-Comités zusammengestellt von Dr. JULIUS V. MADARÁSZ”, und dass umso mehr, als diese Erläuterungen am 22. April 1891, also vor den „Aves Hungariae” erschienen, deren Vorwort erst vom 10. Mai 1891 datiert ist.

Dr. JULIUS V. MADARÁSZ hatte absolut freie Hand; und trotzdem decken sich in seinem Werke Nomenclatur und spezifische Unterscheidung genau mit jenen der „Aves Hungariae”, somit entfällt auch vollkommen sein Recht an dem Andenken und der wissenschaftlichen Reputation des verstorbenen, um die Zoologie hochverdienten Forschers, JOHANN V. FRIVALDSZKY zu rütteln.

Ferner wurde bestimmt, dass alle Species, welche auf dem Gebiete Croatiens vorkommen und als solche in öffentlichen Sammlungen belegt sind, *falls sie nicht auch auf dem Gebiete Ungarns gefunden und belegt wurden, nicht aufgenommen werden sollen* und deren Ausstellung und Enumeration dem Professor SPIRIDION BRUSINA, bezw. dem Landesmuseum in Zagrab überlassen bleiben möge, was auch geschehen ist. Wenn also jetzt Dr. JULIUS V. MADARÁSZ croatische Arten als für Ungarn neu aufweist und dies als Mangel der v. FRIVALDSZKY'schen Arbeit darstellen will, so ist dies entweder Gedächtnisschwäche oder noch etwas Übleres. Dr. JULIUS V. MADARÁSZ standen in dieser Beziehung alle Acten des ungarischen wissenschaftlichen Comités zur Verfügung und noch mehr: *er hat an den Beschlüssen dieses Comités teilgenommen, und zwar als dessen Schriftführer.*

Übrigens sind wir in der Lage hinsichtlich der ornithologischen Befähigung JOHANN V. FRIVALDSZKY's eine Auctorität anzuführen, vor welcher sich Dr. JULIUS V. MADARÁSZ unbedingt beugen muss, die da sagte: „Ebenso — (wie EMERICH V. FRIVALDSZKY) *bereicherte Herr JOHANN V. FRIVALDSZKY, unser eifriger Naturforscher, die ornithologische Literatur mit vie-*

vonatközvetítő a z ornithologia terén is.» Ezt az elismerést nyilvánító tekintélyt úgy hívják, hogy: dr. MADARÁSZ GYULA; a forrás pedig: «Rendszeres névsora a magyarországi madaraknak stb., közli: dr. MADARÁSZ GYULA, őrségéd a Magyar Nemzeti Múzeum állattani osztályánál, Budapest, 1881. 3. lap.»

Budapest, 1899 augusztus.

A Magyar Ornithologiai Központ.

len schönen und wertvollen Daten.» Die Autorität, welche diese anerkennenden Worte sprach, heisst Dr. JULIUS v. MADARÁSZ; die Quelle ist: «Systematische Aufzählung der Vögel Ungarns etc. von Dr. JULIUS MADARÁSZ, Assistent an der zool. Abth. des ung. Nat.-Museums, Budapest 1881 pag. 3.»

Budapest im August 1899.

Die Ung. Ornith. Centrale.

KISEBB KÖZLÉSEK. KLEINERE MITTHEILUNGEN.

Pásztormadár. Délnyugoti Ázsiának s délkeleti Európának e rendes lakója ebben az évben Közép- és Nyugat-Európa több országit s ezek között hazánkat is megtisztelte látogatásával. Hozzánk a következő helyekről következők jelentették be:

Der Rosenstaar, Dieser ständige Bewohner des südwestlichen Asien und südöstlichen Europa besuchte heuer neben anderen Ländern Mittel- und West-Europas auch unser Vaterland. Unser Institut bekam von folgenden Orten und Herren Berichte:

Datum.	Helység. Ország.	Bejelentő neve. Name der Berichterstatter.
Mai 17.	Pancsova ..	DR. LENDL A.
„ 18.	Mácsa (Com. Pest)	} Erdőgondnokság, } igazgatótanács.
„ 22.	Kéthely (Com. Somogy)	
„ 23.	Guta (Com. Komárom)	DR. LENDL A.
„ 23.	Balaton-Fenek (Com. Zala)	HERMAN O.
„ 24.	Bélye (Com. Baranya)...	FENNIGBERGER J.
„ 24.	Vaal (Com. Fehér)	DR. LENDL A.
„ 24.	Duna-Pentele (Com. Fehér)	„ „ „
„ 25.	Kót (Com. Bihar)	„ „ „
„ 26.	Pusztá-Pó (Com. Arad)	ROSONOWSKY FR.
„ 28.	Csorvás (Com. Békés)	SZABÓ J.
„ 28.	Tavarna (Com. Zemplén)	SZÜTS B.
Jun. 1.	Csenger (Com. Szatmár)	DR. LENDL A.
„ 2.	Ungvár	„ „ „
„ 14.	B.-Csaba (Com. Békés)	LINDER K.
„ 16.	„ „ „	TARJÁN THEOR.
„ 22.	P.-Vizesda (Com. Torontál)	LAKATOS K.

M. O. K. (U. O. C.)

Sterna cantiaca Gm. A Kenti esér mindedig nem szerepelt hazánk madárvilágában. F. é. április hóban azonban — mint TSCHUSI VIKTOR lovag barátom szives volt értesíteni — Fiume vidékén lövetett. Tudakozódásomra vajjon a madár kétségen kívül magyar területen került-e meg? TSCHUSI lovag szives volt a madár elejtőjének, BARAČ urnak illető levelét elküldeni, mely szerint ápr. 17-én e faj több példánya jelent meg Fiume kikötője környékén s közülök BARAČ

Sterna cantiaca Gm. Die Brandseeschwalbe fehlte bis heute in unserer Landesfauna. Nach einer gütigen Mittheilung VICTOR RITTER von TSCHUSI's wurde sie jedoch im April 1. J. bei Fiume erlegt. Meine bezügliche Nachfrage, ob der Vogel auf ung. Gebiet erlangt wurde? gab Herrn VICTOR RITTER von TSCHUSI die Gelegenheit, den Brief Herrn BARAČ's — der den genannten Vogel schoss — zur Einsicht zu senden. Daraus geht hervor, dass Herr BARAČ am